

**Міжнародний гуманітарний університет
Факультет медицини та громадського здоров'я
Кафедра внутрішніх хвороб**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Основи геронтології та геріатрії**

Галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u>
Спеціальність	<u>222 «Медицина»</u>
Назва освітньої програми	<u>Медицина</u>
Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський) рівень</u>

Розробники і викладачі <i>(зазначаються розробники і викладачі, які викладають дисципліну - посада, наук. ступінь, вчене звання, П.І.Б.)</i>	Контактний телефон, адреса	E-mail
Професор кафедри внутрішніх хвороб, доктор. мед. наук, Ковалевська Людмила Андріївна	+38(067)482-33-71	7173891@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Геронтологія та геріатрія – галузь медицини, яка вивчає особливості фізіології людського організму при старінні, патологічні стани та хвороби, що виникають у осіб похилого віку. Під час вивчення цієї дисципліни відбувається засвоєння студентами теоретичних знань та практичних навичок з питань організації допомоги хворим з патологією дихальної, серцево-судинної, травної, сечовидільної, ендокринної систем, опорно-рухового апарату, нервової системи, органів зору та слуху у осіб похилого віку, організація соціальної допомоги та догляду. Розглядаються особливості обстеження такого хворого, догляду за ним, соціального супроводу, тощо. Засвоєння теоретичного матеріалу супроводжується набуттям відповідних інтегральних, загальних і фахових компетентностей.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Основи геронтології та геріатрії» є комплекс теоретичних та практичних питань, спрямованих на засвоєння студентами особливостей функціонування органів та систем у осіб похилого віку, клінічних проявів, методів обстеження, консервативного лікування та реабілітації, принципів надання невідкладної допомоги пацієнтам похилого віку та догляду за ними, а також правил проведення диференційної діагностики та методів профілактики, організація безпечного житлового простору, догляд та соціальний супровід у цих хворих. Навчальна дисципліна вивчає хвороби органів та систем у пацієнтів похилого віку, їх етіологію, патогенез, клініку, діагностику, сучасні методи лікування та профілактики. Засвоєння матеріалу модуля надасть можливість отримати практичні навички та сформувані професійні вміння щодо діагностики, лікування та профілактики цих захворювань.

Організація навчального процесу здійснюється за вимогами Європейської кредитно-трансферної системи.

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи геронтології та геріатрії» є оволодіння систематизованими знаннями з особливостей будови і функціонування органів та систем у осіб похилого віку; зміни органів при старінні, особливості патології (структура, перебіг, лікування, прогноз, профілактика), навичками догляду та соціального супроводу таких хворих, засвоєння теоретичних та практичних знань з етіології, патогенезу, типових та атипичних клінічних проявів, методів діагностики, консервативного та оперативного лікування, реабілітації, профілактики патології у осіб похилого віку в межах, відповідних підготовці лікаря.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ, ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Основи геронтології та геріатрії» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я зі спеціальності «Медицина», або у процесі навчання, що передбачає здійснення діагностичного пошуку і характеризується комплексністю та складністю умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Знання і розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії та праці в команді.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК 1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ФК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

ФК 4. Здатність до визначення необхідного режиму праці, відпочинку та харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.

ФК 5. Здатність до визначення принципів та характеру лікування, реабілітації та профілактики захворювань.

ФК 6. Здатність до діагностування невідкладних станів.

ФК 7. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.

ФК 9. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.

ФК 10. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності..

ФК 13. Здатність до проведення експертизи працездатності.

ФК 14. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.

ФК 15. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.

ФК 19. Здатність зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 22. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

Навчальна дисципліна «**Основи геронтології та геріатрії**» забезпечує досягнення **програмних результатів навчання (ПРН)**, передбачених освітньою програмою:

ПРН 1 Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Володіти інформацією з фундаментальних і клінічних біомедичних наук, достатньою для здійснення ефективної професійної діяльності в умовах постійного оновлення фундаментальної та прикладної медичної інформації. Критично осмислювати наявні проблеми та результати досліджень в сфері своєї спеціальності. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН 2. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання.

ПРН3. Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.

ПРН4. Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря- керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).

ПРН5. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН6. Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.

ПРН7. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоналізовані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН8. Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН12. Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомоги при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН14. Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організовувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в

умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.

ПРН15. Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН16. Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.

ПРН24. Діяти у професійній сфері з урахуванням власної свободи і безпеки у співпраці й порозумінні з членами соціуму; вміти приймати рішення і нести за них відповідальність, ефективно працювати в команді.

Заплановані результати

Здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- Стандартні схеми опитування та клінічного обстеження геріатричного пацієнта
- Провідні клінічні симптоми або синдроми захворювань з урахуванням особливостей геріатричного пацієнта
- Критерії попереднього діагнозу захворювань з урахуванням особливостей геріатричного пацієнта
- Діагностику захворювань з урахуванням особливостей геріатричного пацієнта
- Необхідні обов'язкові та додаткові (лабораторні та інструментальні) методи дослідження та їх діагностичне значення
- Диференційну діагностику захворювань з урахуванням особливостей геріатричного пацієнта
- Критерії клінічного діагнозу захворювань з урахуванням особливостей геріатричного пацієнта
- Необхідний режим праці, відпочинку та харчування з урахуванням особливостей геріатричного пацієнта
- Принципи та характер лікування з урахуванням особливостей геріатричного пацієнта
- Алгоритми та стандартні схеми лікування
- Критерії діагностики невідкладних станів з урахуванням особливостей геріатричного пацієнта
- Тактику та надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах з урахуванням особливостей геріатричного пацієнта
- Алгоритми виконання медичних маніпуляцій
- Первинну та вторинну профілактику, прогноз геріатричних хворих
- Медичну документацію, в тому числі електронні форми
- Систему офіційного документообігу в професійній роботі лікаря, включаючи сучасні комп'ютерні інформаційні технології
- Етичні принципи при роботі з пацієнтами
- Принципи професійної та академічної доброчесності.

вміти:

- Збирати скарги, анамнез захворювання та життя, оцінювати клінічні дані
- Виділяти провідний клінічний симптом або синдром
- Встановлювати попередній діагноз захворювання у геріатричній клініці
- Призначати лабораторні та інструментальні (обов'язкові та додаткові) методи дослідження пацієнтів у геріатричній клініці і аналізувати їх результати
- Проводити диференційну діагностику захворювань у геріатричній клініці
- Встановлювати клінічний діагноз захворювання у геріатричній клініці на основі аналізу отриманих даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики
- Визначати необхідний режим праці, відпочинку, харчування пацієнтів із захворюваннями у геріатричній клініці
- Визначати принципи та характер лікування (консервативне, оперативне) хворих із захворюваннями у геріатричній клініці на підставі клінічного діагнозу за існуючими алгоритмами та стандартними схемами
- Проводити первинну та вторинну профілактику захворювань у геріатричній клініці
- Визначати працездатність і оцінювати прогноз хворих із захворюваннями у геріатричній клініці
- Діагностувати невідкладні стани
- Визначати тактику та надавати екстрену медичну допомогу при невідкладних станах захворювань у геріатричній клініці
- Виконувати медичні маніпуляції
- Вести медичну документацію, в тому числі електронні форми
- Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерел, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію
- Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я
- Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами
- Дотримуватися професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
5	150	14	42	94	6	12	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин			
	всього	Лекції	практ. заняття	самост. роб.
Тема 1 Поняття про вікові зміни та вікову фізіологію людського організму. Класифікація віку ВООЗ.	11	1	3	7
Тема 2 Геронтологія та геріатрія. Механізми старіння.	11	1	3	7
Тема 3 Організація геріатричної допомоги. Лікування та догляд за людьми похилого віку.	9		3	6
Тема 4 Вікові зміни та хвороби системи дихання. Особливості лікування.	12	2	3	7
Тема 5 Вікові зміни та хвороби системи кровообігу. Особливості лікування.	12	2	3	7
Тема 6 Вікові зміни та хвороби системи травлення. Особливості лікування.	12	2	3	7
Тема 7 Вікові зміни та хвороби сечостатевої системи. Особливості лікування.	12	2	3	7
Тема 8 Вікові зміни та хвороби системи кровотворення. Особливості лікування.	9		3	6
Тема 9 Вікові зміни та хвороби ендокринної системи та обміну	12	2	3	7

речовин. Особливості лікування.				
Тема 10 Вікові зміни та хвороби нервової системи. Функціональні та органічні психози похилого віку. Особливості лікування.	11	1	3	7
Тема 11 Вікові зміни та хвороби опорно-рухового апарату. Менопаузальний та сенільний остеопороз. Особливості лікування.	11	1	3	7
Тема 12 Вікові зміни та хвороби органа слуху. Особливості лікування.	10		3	7
Тема 13 Вікові зміни та хвороби органа зору. Особливості лікування.	9		3	6
Тема 14 Особливості перебігу та лікування невідкладних станів у осіб похилого і старечого віку.	9		3	6
Всього	150	14	42	94

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1 Поняття про вікові зміни та вікову фізіологію людського організму. Класифікація віку ВООЗ.	3
2	Тема 2 Геронтологія та геріатрія. Механізми старіння.	3
3	Тема 3 Організація геріатричної допомоги. Лікування та догляд за людьми похилого віку.	3
4	Тема 4 Вікові зміни та хвороби системи дихання. Особливості лікування.	3
5	Тема 5 Вікові зміни та хвороби системи кровообігу. Особливості лікування.	3
6	Тема 6 Вікові зміни та хвороби системи травлення. Особливості лікування.	3
7	Тема 7 Вікові зміни та хвороби сечостатевої системи. Особливості лікування.	3
8	Тема 8 Вікові зміни та хвороби системи кровотворення. Особливості лікування.	3
9	Тема 9 Вікові зміни та хвороби ендокринної системи та обміну речовин. Особливості лікування.	3

10	Тема 10 Вікові зміни та хвороби нервової системи. Функціональні та органічні психози похилого віку. Особливості лікування.	3
11	Тема 11 Вікові зміни та хвороби опорно-рухового апарату. Менопаузальний та сенільний остеопороз. Особливості лікування.	3
12	Тема 12 Вікові зміни та хвороби органа слуху. Особливості лікування.	3
13	Тема 13 Вікові зміни та хвороби органа зору. Особливості лікування.	3
14	Тема 14 Особливості перебігу та лікування невідкладних станів у осіб похилого і старечого віку.	3
	Всього	42

7. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття про вікові зміни та вікову фізіологію людського організму. Класифікація віку ВООЗ.	1
2	Геронтологія та геріатрія. Механізми старіння.	1
3	Вікові зміни та хвороби системи дихання. Особливості лікування.	2
4	Вікові зміни та хвороби системи кровообігу. Особливості лікування.	2
5	Вікові зміни та хвороби системи травлення. Особливості лікування.	2
6	Вікові зміни та хвороби сечостатевої системи. Особливості лікування.	2
7	Вікові зміни та хвороби ендокринної системи та обміну речовин. Особливості лікування.	2
8	Вікові зміни та хвороби нервової системи. Функціональні та органічні психози похилого віку. Особливості лікування.	1
9	Вікові зміни та хвороби опорно-рухового апарату. Менопаузальний та сенільний остеопороз. Особливості лікування.	1
	Всього	14

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Основи геронтології та геріатрії» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1 Поняття про вікові зміни та вікову фізіологію людського організму. Класифікація віку ВООЗ.	7
2	Тема 2 Геронтологія та геріатрія. Механізми старіння.	7
3	Тема 3 Організація геріатричної допомоги. Лікування та догляд за людьми похилого віку.	6
4	Тема 4 Вікові зміни та хвороби системи дихання. Особливості лікування.	7
5	Тема 5 Вікові зміни та хвороби системи кровообігу. Особливості лікування.	7
6	Тема 6 Вікові зміни та хвороби системи травлення. Особливості лікування.	7
7	Тема 7 Вікові зміни та хвороби сечостатевої системи. Особливості лікування.	7
8	Тема 8 Вікові зміни та хвороби системи кровотворення. Особливості лікування.	6
9	Тема 9 Вікові зміни та хвороби ендокринної системи та обміну речовин. Особливості лікування.	7
10	Тема 10 Вікові зміни та хвороби нервової системи. Функціональні та органічні психози похилого віку. Особливості лікування.	7
11	Тема 11 Вікові зміни та хвороби опорно-рухового апарату. Менопаузальний та сенільний остеопороз. Особливості лікування.	7
12	Тема 12 Вікові зміни та хвороби органа слуху. Особливості лікування.	7
13	Тема 13 Вікові зміни та хвороби органа зору. Особливості лікування.	6
14	Тема 14 Особливості перебігу та лікування невідкладних станів у осіб похилого і старечого віку.	6
	Всього	94

9. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту.	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, залік
--	---

10. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

<i>Денна форма навчання</i>			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
<i>Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях</i>			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
<i>Разом балів за поточний контроль</i>			50
<i>Підсумковий контроль залік</i>			50
Всього балів			100

11. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає

необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		Екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	не зараховано
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	Незадовільно	
1-34 (2)	F		

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Сімейна медицина: у 3 кн.- Кн.1.: Загальні питання сімейної медицини: Підручник для мед. ВНЗ.IV р.а. Затверджено МОН / За ред.. Гиріної О.М., Пасієшвілі Л.М., Попік Г.С. – К., 2013.-672 с.
2. Сімейна медицина: у 3 кн.- Кн.2.: Загальна лікарська практика: Підручник для мед. ВНЗ.IV р.а. Затверджено МОН / За ред.. Гиріної О.М., Пасієшвілі Л.М. – К., 2016.-456 с.
3. Сімейна медицина: у 3 кн.- Кн.3: Спеціальна частина. Поліпрофільність. Загальна лікарська практика: Підручник для мед. ВНЗ.IV р.а. Затверджено МОН / За ред.. Гиріної О.М., Пасієшвілі Л.М. – К., 2017.-680 с.

Додаткова

1. Р.В.Павелків, Є.М.Харченко Геронтопсихологія: медико-психологічні та соціально-психологічні аспекти старіння. ЦНЛ.-К.-2022.- 476 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. <http://www.moz.gov.ua/ua/portal> – офіційний веб-сайт МОЗ України;
2. <http://inmeds.com.ua> – веб-ресурс «Єдиний медичний простір»;
3. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
4. Національна наукова медична бібліотека України <https://library.gov.ua/>
5. Національна медична бібліотека Національного інституту здоров'я США <https://www.nlm.nih.gov/>
6. Освітній портал НМУ імені О.О. Богомольця <https://nmuofficial.com/>.
7. Українська бібліотечна асоціація www.ula.org.ua